t. Publikum bekannt,
Fe im Kovács'schem

rkstätte

tet habe und unter
führen werde. Daselbst
auf das Beste und
paraturen angenom-
uch halte ich — wie
n Schlitten, Druck-
sowie Kinderwägen,
verfertigt, dauerhaft
Achtungsvoll
Roskovits.
er und Lackirer.

hleidenden

er in Herisau (Schweiz)
einerlei schädliche Stoffe
e Muttervorfälle in den
eziehen in Töpfen zu 5
erraschenden Zeugnissen
durch Herrn Formagyi,
in Budapest.
ihren war ich mit dem
atte namentlich in den
chmerzen. Ich ließ mir
ottlieb Sturzenegger in
gebraucht, bin ich von
ständig kurirt. Indem
öffentlich ausspreche,
allen an diesem Uebel
Januar 1868. Graeven,
Herrn Graeven unter
2. Januar 1868. Der
200 4—4

derung.

mit dem geehrten
Anzeige, daß ich
e im Kovacsi'schen
stätte in mein eige-
236, vis-à-vis der
Indem ich für das
en höflichst danke,
glagende Arbeiten,
werden, zu den bil-
ährend der Winter-
räthig. — Indem
en Zufpruch bitte,
Ergebenst
v Materny,
Wagner.

tár

frt	kr.
38,288	02
261	40
257,976	73
2,307	15
516,415	31
108	88
61,704	25
93	79
15,300	—
382	50
25,000	—
2,176	58
710	62
2,966	58
450	—
89	50
440	40
3,187	44
923	79
2,116	51
1,407	25
17,675	—
83	16
549	03
75,700	—
15,495	53
.041,809	42

jos,

II. évfolyam. Eperjes, január 12-én 1878. 2. szám.

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: főutca, 203. szám.
Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:
Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.
Ide intézendő minden előfizetés, hirdetmény és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:
vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

HIRDETÉSI DIJ:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdij: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Előfizetési felhivás
az
EPERJESI LAPOK
cimü
társadalmi s gazdászati hetilapra.

Előfizetési feltételek.

Egész évre	4 frt
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

Az előfizetési pénzek az **Eperjesi Bank-egylet könyvnyomdájába** intézendők.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postautalványnyal eszközölhetők.

Rend és szabadság az igazgatásban.

Berzeviczy Albert *értekezése az államtudományok tudorává lett fölavatása alkalmából.*

(Folytatás és vége.)

Legfontosabb befolyást gyakorol *az állam* a társadalom gazdászati életére *saját háztartása* berendezése vagyis a *financzügy* által: figyelmet különösen *az adóügy szervezése és kezelése* igényel. A szabadság követelménye e körben: *autonom közegek* az adókivetésben (természetesen nem minden adónemnél) s ez által az *önadóztatás* foganatositása, melyben hazai tudósunk, *Mariska* [1]) méltán azon panacaeát látja, mely az adóügy népszerüsitése s az adóforrás pontosabb és biztosabb fölismerése által az államháztartást helyesebb alapra fektetve legtöbb viszásságait számüzendi s „egyszerre a történet eseményei sorába helyezendi ama bevételforrásokat (egyedáruságok, fogyasztási adók, illetékek stb.) a melyek ma nem elvi helyességüknek, de visszautasithatatlan szükség kifolyásának köszönik létüket.“ Az *adóbehajtásnak* mindenkor nélkülözhetlen attributuma lesz az *adóvégrehajtás;* bármily népszerütlen e cselekmény, az állam a közérdek szem elől tévesztése nélkül sosem nélkülözhetendi, épen mert a legnagyobb müveltségü nemzeteknél s a legjobb adórendszer mellett sem fognak a gazdászati élet azon kórjelenségei hiányozni, melyek azt szükségessé teszik [2]). A mi az *adók hatását* illeti, az észszerü pénzügyi politika sosem fog igyekezni az *adó-átháritásra* gátlólag befolyni, annál kevésbé, mert, „mig egy teljesen jogos s arányos adóztatást eszközlő rendszer birásával nem fog az emberiség és a tudomány dicsekedni, az átháritás néha egyetlen eszköz, mely a közadózás legalább legkirívóbb aránytalanságait mérsékli.[3])

Szemlémet e körben nem tudom méltóbban, mint *Wirth* következő szavaival fejezni be: „A civilisatió haladásával azon veszélyek, melyek a *nagyon is szigoru* vagy *nagyon is enyhe* államhatalomból erednek, mind csekélyebbekké lesznek. Az emelkedő *müveltség* erősbiti a polgárok közszellemét s egyszersmind csökkenti azon szenvedélyeket, melyek különösen teszik szükségessé a tág jogkörrel biró kormányhatalmat. S minél inkább emelkedik a *rend* és a *jogosság* tulsulyra annál kevesebb oka van az államnak gyeplőit rövidebbre vonni; annál inkább szüli az élénk kereseti munkásság a polgárok önbizalmát, méltóságát, függetlenség iránti hajlamát, mely az eszélytelen kormányzatot szükséges korlátai közé képes szoritani [4])“.

Hátramarad még a beligazgatás ügyköre a *társadalmi élettel* szemben. Tévesztett lépés volna itt inkább mint bárhol közvetlenül folyni be a társas szerkezetre és a társadalom jelenségeire; a követelmény, melyet a társas élet az állam iránt támaszt, csupán az, hogy előállitsa azon föltételeket, melyeket az egyes önerejéből meg nem szerezhet, s melyek szükségesek arra, *hogy az egyén a társadalom alsóbb osztályából a felsőbbe föllépphessen.* Mi sem volna tehát észszerűtlenebb, mint a rideg egyenlősités, mely azonfelül teljesen sohasem volna megvalósitható, mert a társadalomban is áll azon elv, hogy „*az élet csak a kölcsönhatás s az absolut egyenlőség a halál* [1])“.

A társadalmi nyomor rendészete, a *szegényügy,* a *társasulás* elősegitése s ezzel kapcsolatosan az állam magatartása a *munkás-kérdéssel* szemben, képezik azon ügyeket, melyek a politikus figyelmét e körben foglalkodtatják. Az igazgatás elveit ezekre — s kivált az utóbbira — nézve az általánosságban mondottak által eléggé kifejtetteknek vélem. A mily szabadelvü a kormány a polgárok törvényileg biztositott jogaival szemben, a mily kevés hajlamot mutat a bizalmatlanság és alattvalói gyanusitására, oly erélylyel s kérlelhetetlen szigorral sujtson mindig ott, hol egyesek önkénye, vagy államellenes tendentiák a társadalmi rend megbontására vagy a közület érdekeinek megtámadására törnek.

„A *rend* — mondja *Benczúr* [2]) — eredménye lehet, sőt kell, hogy legyen: a polgárok keblében honoló erkölcsi méltánylásnak s jogtiszteletnek, és csupán akkor, ha az ennek nem eredménye, áll elő a szükség, miszerint azt külső hatalom hozza létre.“

Végül szolgáljanak buzditó és intő szózat gyanánt minden népeknek a gyönyörü szavak, melyeket a nagy franczia iró [3]) sikertelen forradalmak és centralisativ kisérletek között kimerült nemzetéhez intéz: „A szabadságnak át kell hatnia intézményeinket és gyökeret kell vernie lelkünkben; ez azomban nem egy ember s nem egy nap müve. Felszabaditani a községet, az egyházat, az iskolát, sajtót, hozzászoktatni az országot, hogy saját ügyeit végezze, — nehezen megoldható, ép annyi elhatározást, mint türelmet igénylő feladat. Annál inkább hozzá kell fognunk s lankadás nélkül munkálkodnunk, hogy hátrahagyhassuk gyermekeinknek azt, a mit apáinktól nem örököltünk: *a szabadság szellemét!*“

VI.

Figyelemmel kisértük a veszélyeket, melyek a *rend és szabadság* közti egyensúly megzavarásából az állam és társadalomra elkerülhetlenül kiháramlanak; a végleteket, melyekbe egyik vagy másik irányban tévedhet az állam ez elvek túlzása által, s végül láttuk a mérséklet és összhang középútján haladó kormányzat szabályelveit.

Egy rövid visszapillantás a mondottakra még világosabban jelezendi álláspontunkat.

A mint volt alkalmunk kitüntetni: biztosan és teljesen csak azon állam fogja föladatát megvalósithatni, mely igazgatásában a rend és szabadság követelményeinek, az ország, a nemzet concrét viszonyai s történeti fejlődésmenete világos ismerete és méltánylásából kiindúlva, harmonikusan, bölcs mérséklet és rendületlen szilárdsággal felel meg. A szabadságot a rend biztositása kedveért lenyügöző kormány előbb-utóbb vagy kénytelen lesz útjáról letérvén magát legyőzöttnek vallani, miután a nemzetet haladásában sok időre föltartóztatta, vagy erőszakos rázkódtatásoknak teszi ki az országot, melyeknek maga esik áldozatául; vagy pedig — sikerül a népet egy szolgasereggé alacsonyitania, melynek végre a folytonos, mindenre kiterjedő állami gyámkodás életszükségletévé lesz, de az ilyen nemzet politikai szereplése szomorú leend, sőt rendesen önállóságát is csakhamar elvesztendi. Másrészt a szabadság csak ott fog tartósan virágozni, hol politikailag kellőkép megért, higgadt, józan nemzet gyakorolja, nemzet, melynek minden rétegeit a legélénkebb közszellem, honszeretet, kötelességérzet s az állam és fennálló intézményeihez való őszinte, meleg ragaszkodás lengi át. Ennek példáját keresve vessünk még egy futó pillantást az Egyesült Államokra.

„Ott — mondja *Laboulaye* — a politikai élet nem köszönt be rohamosan, mint valamely betegség, hanem kiegészitő része a mindennapi életnek. Ott az ember nem csupán ügyvéd, iparos vagy munkás, hanem egyúttal *polgár* is. Ott mindenki foglalkozik közelről vagy távolról egyházának, iskolájának és községének ügyeivel is saját ügyei mellett. Amazok alig érdeklik őt kevésbé, mint ezek, mert ő maga szedi be, forditja a kitüzött czélra vagy ellenőrzi azon pénzösszegeket, melyeket fenntartásukra megszavazott, és mert saját előnyére vagy hátrányára szolgál polgártársainak bölcsesége vagy hibája. — A polgár a legelső naptól fogva megszokja szeretni az államot, mint saját tulajdonát, és ezáltal elsajátitja azon jogosult büszkeséget, mely a köztársaságok erejét és erényét képezi.

„Az Egyesült államokban a szabadság nem egy idegen nő, ki iránt egyszerre őrült szerelemre lobbanunk és kit egy szeszélyes órában elhagyunk, miután mindent feláldoztunk neki; a szabadság az Egyesült Államokba Angolországból jött, a legelső kivándorlottal, mint egy hitves, mint egy anya, és két évszázad óta semmi sem szakitotta, semmi sem háboritotta meg e szent szövetséget.“ [1])

Igaz ugyan, — a mire maga ez iró figyelmeztet, — hogy az amerikai alkotmány tanulmányozásánál sohasem szabad szem elől tévesztenünk az amerikai népet; a spanyol gyarmatokban például ugyanazon természeti alaperők mellett a szabadság és annak viharai az állam vesztére vezettek; külömben is az ujabbkori forradalmak eléggé bebizonyitották, hogy csak oly alkotmány és csak azon politikai elvek verhetnek valamely országban gyökeret, melyek a nép traditói, történeti múltja és természetes érzületéből szabadon fejlettek ki, nem pedig olyanok, melyek tán másutt czélhoz vezettek de a fölvett viszonyokra nem alkalmazhatók, vagy csak az elmélet követelményei szerint, képzelt állapotokhoz mérve szerkesztettek, alkotmányok, melyeket az államférfiak mint Payneről mondatik, zsebökben készen hordtak — s azután valamely néppel elfogadtattak vagy épen a népre ráerőszakoltak.

De az Egyesült Államok alkotmánya és igazgatási szervezete mindenkor követendő vagy legalább megközelitendő például fog szolgálhatni oly nemzetnek, mely higgadtságban és közszelleme élénkségében is az éjszak-amerikaihoz hasonlitani igyekszik. Ékesszóló példája maradand az mindig egy nemzetnek, mely *méltó szabadságára, mert önmagát kormányozni tudja,* mely nem szorul állami gyámkodásra, mert önerejében bizva önmaga intézi ügyeit és önmagának felelős, elfogadva ama jelszót: *aide toi et Dieu t'aidera,* — s mely a mellett a szilárd állami rend követelményei ellen véteni sohasem fog, mert alkotmányát féltően őrzi s intézményeiben az államot hódolva tiszteli. Ezek ott a *rend* biztositékai. — „Az államhatalom megvettetése — igy szól egy franczia publicista — csalhatatlan előhirnöke bukásának [2]):“ őszinte tisztelet és ragaszkodás az államhatalom és kormány iránt csak ott várható, hol a nemzet megszokva van az államhatalom és kormányban saját akaratát tisztelni; ott szükségtelenek lesznek s minden más esetben eredményhez nem vezetnek a tiszteletparancsolás, megfélemlités, rendfönntartás erőszakos eszközei.

Igyekezzék a kormány mindenkor megőrizni, s ha nem birná, minden áron megszerezni a nemzet föltétlen bizalmát és szeretetét; igyekezzék meggyökereztetni a népben azon meggyőződést, miszerint az államhatalom müködését mindig és mindenben a nemzet jól felfogott érdeke vezényli. „Szerezd meg a nép szivét — mond Burleigh Erzsébet királynőnek, — s tiéd lesz karja és erszénye is.“ Az állampolgárok pedig ne feledjék soha, *hogy a szabadság mindnyájunk közös, elidegenithetetlen java, s hogy korlátlanul vele az egyes csak társai, csak az összesség kárára élhet;* legum servi simus, ut liberi esse possimus!

Kevéssé müvelt, szellemi és gazdasági életében fejletlen néppel szemben indokolt, sőt szükséges lesz az állam gyámolitó beavatkozása, hogy a haladást istápolja, irányozza s a maradókat tespedésükből felrázza. „Mihelyt azomban — mondja *Stuart Mill* [3]) az emberiség elérte a fejlődés azon fokát, melytől kezdve már rábeszélés és meggyőződés által vezérelhető haladásában, a kényszerités mint eszköz, a közjó tekintetéből nem alkal-

[1]) *Mariska Vilmos:* Magy. pénzügyi törvényisme. 1877.
[2]) *Mariska.* Pénzügytan.
[3]) Ugyanott.
[4]) *Wirth Miksa* Nat. Oekonomie. I.

[1]) *Stein L.* id. müvében.
[2]) Id. müvében.
[3]) *Laboulaye.*

[1]) Idézett müve előszavában.
[2]) *Laurent,* Histoire de Napoléon le grand.
[3]) *J. St. Mill:* On Liberty.

II. évfolyam. Eperjes, január 12-én 1878. 2. szám.

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: főutca, 203. szám.
Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:
Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.
Ide intézendő minden előfizetés, hirdetmény és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:
vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:
Egy évre . . . . 4 frt.
Félévre . . . . 2 „
Negyedévre . . . . 1 „

HIRDETÉSI DIJ:
háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdij: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Előfizetési felhivás

az

EPERJESI LAPOK

cimü

társadalmi s gazdászati hetilapra.

Előfizetési feltételek.

Egész évre . . . . 4 frt
Félévre . . . . 2 „
Negyedévre . . . . 1 „

Az előfizetési pénzek az **Eperjesi Bank-egylet könyvnyomdájába** intézendők.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postautalványnyal eszközölhetők.

Rend és szabadság az igazgatásban.

***Berzeviczy Albert** értekezése az államtudományok tudorává lett fölavatása alkalmából.*

(Folytatás és vége.)

Legfontosabb befolyást gyakorol *az állam* a társadalom gazdászati életére *saját háztartása* berendezése vagyis a *financzügy* által: figyelmet különösen *az adóügy szervezése és kezelése* igényel. A szabadság követelménye e körben: *autonom közegek* az adókivetésben (természetesen nem minden adónemnél) s ez által az *önadóztatás* foganatositása, melyben hazai tudósunk, *Mariska* [1]) méltán azon panacaeát látja, mely az lóügy népszerüsitése s az adóforrás pontosabb és biztosabb fölismerése által az államháztartást helyesebb alapra fektetve legtöbb viszásságait számüzendi s „egyszerre a történet eseményei sorába helyezendi ama bevételforrásokat (egyedáruságok, fogyasztási adók, illetékek stb.) a melyek ma nem elvi helyességüknek, de visszautasithatatlan szükség kifolyásának köszönik létüket.“ Az *adóbehajtásnak* mindenkor nélkülözhetlen attributuma lesz az *adóvégrehajtás;* bármily népszerütlen e cselekmény, az állam a közérdek szem elől tévesztése nélkül sosem nélkülözhetendi, épen mert a legnagyobb müveltségü nemzeteknél s a legjobb adórendszer mellett sem fognak a gazdászati élet azon kórjelenségei hiányozni, melyek azt szükségessé teszik [2]). A mi az *adók hatását* illeti, az észszerü pénzügyi politika sosem fog igyekezni az *adó-áthárításra* gátlólag befolyni, annál kevésbé, mert, „mig egy teljesen jogos s arányos adóztatást eszközlő rendszer birásával nem fog az emberiség és a tudomány dicsekedni, az áthárítás néha egyetlen eszköz, mely a közadózás legalább legkirívóbb aránytalanságait mérsékli.[3])

Szemlémet e körben nem tudom méltóbban, mint *Wirth* következő szavaival fejezni be: „A civilisatió haladásával azon veszélyek, melyek a *nagyon is szigoru* vagy *nagyon is enyhe* államhatalomból erednek, mind csekélyebbekké lesznek. Az emelkedő *müveltség* erősbiti a polgárok közszellemét s egyszersmind csökkenti azon szenvedélyeket, melyek különösen teszik szükségessé a tág jogkörrel biró kormányhatalmat. S minél inkább emelkedik a *rend* és a *jogosság* tulsulyra annál kevesebb oka van az államnak gyeplőit rövidebbre vonni; annál inkább szüli az élénk kereseti munkásság a polgárok önbizalmát, méltóságát, függetlenség iránti hajlamát, mely az eszélytelen kormányzatot szükséges korlátai közé képes szoritani [4])“.

Hátramarad még a beligazgatás ügyköre a *társadalmi élettel* szemben. Téveszttett lépés volna itt inkább mint bárhol közvetlenül folyni be a társas szerkezetre és a társadalom jelenségeire; a követelmény, melyet a társas élet az állam iránt támaszt, csupán az, hogy előállitsa azon föltételeket, melyeket az egyes önerejéből meg nem szerezhet, s melyek szükségesek arra, *hogy az egyén a társadalom alsóbb osztályából a felsöbbe föllép-hessen.* Mi sem volna tehát észszerűtlenebb, mint a rideg egyenlősités, mely azonfelül teljesen soha sem volna megvalósitható, mert a társadalomban is áll azon elv, hogy *„az élet csak a kölcsönhatás s az absolut egyenlöség a halál* [1])“.

[1]) *Mariska Vilmos:* Magy. pénzügyi törvényisme. 1877.
[2]) *Mariska.* Pénzügytan.
[3]) Ugyanott.
[4]) *Wirth Miksa* Nat. Oekonomie. I.

A társadalmi nyomor rendészete, a *szegényügy,* a *társasulás* elősegitése s ezzel kapcsolatosan az állam magatartása a *munkás-kérdéssel* szemben, képezik azon ügyeket, melyek a politikus figyelmét e körben foglalkodtatják. Az igazgatás elveit ezekre — s kivált az utóbbira — nézve az általánosságban mondottak által eléggé kifejtetteknek vélem. A mily szabadelvü a kormány a polgárok törvényileg biztositott jogaival szemben, a mily kevés hajlamot mutat a bizalmatlanság és alattvalói gyanusitására, oly erélylyel s kérlelhetetlen szigorral sujtson mindig ott, hol egyesek önkénye, vagy államellenes tendentiák a társadalmi rend megbontására vagy a közület érdekeinek megtámadására törnek.

„A *rend* — mondja *Benczúr* [2]) — eredménye lehet, sőt kell, hogy legyen: a polgárok keblében honoló erkölcsi méltánylásnak s jogtiszteletnek, és csupán akkor, ha az ennek nem eredménye, áll elő a szükség, miszerint azt külső hatalom hozza létre.“

Végül szolgáljanak buzditó és intő szózat gyanánt minden népeknek a gyönyörü szavak, melyeket a nagy franczia iró [3]) sikertelen forradalmak és centralisativ kisérletek között kimerült nemzetéhez intéz: „A szabadságnak át kell hatnia intézményeinket és gyökeret kell vernie lelkünkben; ez azomban nem egy ember s nem egy nap müve. Felszabaditani a községet, az egyházat, az iskolát, sajtót, hozzászoktatni az országot, hogy saját ügyeit végezze, — nehezen megoldható, ép annyi elhatározást, mint türelmet igénylő feladat. Annál inkább hozzá kell fognunk s lankadás nélkül munkálkodnunk, hogy hátrahagyhassuk gyermekeinknek azt, a mit apáinktól nem örököltünk: *a szabadság szellemét!*“

VI.

Figyelemmel kisértük a veszélyeket, melyek a *rend és szabadság* közti egyensúly megzavarásából az állam és társadalomra elkerülhetlenül kiháramlanak; a végleteket, melyekbe egyik vagy másik irányban tévedhet az állam ez elvek túlzása által, s végül láttuk a mérséklet és összhang középútján haladó kormányzat szabályelveit.

Egy rövid visszapillantás a mondottakra még világosabban jelezendi álláspontunkat.

A mint volt alkalmunk kitüntetni: biztosan és teljesen csak azon állam fogja föladatát megvalósithatni, mely igazgatásában a rend és szabadság követelményeinek, az ország, a nemzet concrét viszonyai s történeti fejlődésmenete világos ismerete és méltánylásából kiindúlva, harmonikusan, bölcs mérséklet és rendületlen szilárdsággal felel meg. A szabadságot a rend biztositása kedveért lenyügöző kormány előbb-utóbb vagy kénytelen lesz útjáról letérvén magát legyőzöttnek vallani, miután a nemzetet haladásában sok időre föltartóztatta, vagy erőszakos rázkódtatásoknak teszi ki az országot, melyeknek maga esik áldozatául; vagy pedig — sikerül a népet egy szolgasereggé alacsonyitania, melynek végre a folytonos, mindenre kiterjedő állami gyámkodás életszükségletévé lesz, de az ilyen nemzet politikai szereplése szomorú leend, sőt rendesen önállóságát is csakhamar elvesztendi. Másrészt a szabadság csak ott fog tartósan virágozni, hol politikailag kellőkép megért, higgadt, józan nemzet gyakorolja, nemzet, melynek minden rétegeit a legélénkebb közszellem, honszeretet, kötelességérzet s az állam és fennálló intézményeihez való őszinte, meleg ragaszkodás lengi át. Ennek példáját keresve vessünk még egy futó pillantást az Egyesült Államokra.

„Ott — mondja *Laboulaye* — a politikai élet nem köszönt be rohamosan, mint valamely betegség, hanem kiegészitő része a mindennapi életnek. Ott az ember nem csupán ügyvéd, iparos vagy munkás, hanem egyúttal *polgár* is. Ott mindenki foglalkozik közelről vagy távolról egyházának, iskolájának és községének ügyeivel is saját ügyei mellett. Amazok alig érdeklik őt kevésbé, mint ezek, mert ő maga szedi be, forditja a kitüzött czélra vagy ellenőrzi azon pénzösszegeket, melyeket fenntartásukra megszavazott, és mert saját előnyére vagy hátrányára szolgál polgártársainak bölcsesége vagy hibája. — A polgár a legelső naptól fogva megszokja szeretni az államot, mint saját tulajdonát, és ezáltal elsajátitja azon jogosult büszkeséget, mely a köztársaságok erejét és erényét képezi.

[1]) *Stein L.* id. müvében.
[2]) Id. müvében.
[3]) *Laboulaye.*

„Az Egyesült államokban a szabadság nem egy idegen nő, ki iránt egyszerre őrült szerelemre lobbanunk és kit egy szeszélyes órában elhagyunk, miután mindent feláldoztunk neki; a szabadság az Egyesült Államokba Angolországból jött, a legelsö kivándorlottal, mint egy hitves, mint egy anya, és két évszázad óta semmi sem szakitotta, semmi sem háboritotta meg e szent szövetséget.“ [1])

Igaz ugyan, — a mire maga ez iró figyelmeztet, — hogy az amerikai alkotmány tanulmányozásánál sohasem szabad szem elől téveszteniink az amerikai népet; a spanyol gyarmatokban például ugyanazon természeti alaperők mellett a szabadság és annak viharai az állam vesztére vezettek; külömben is az ujabbkori forradalmak eléggé bebizonyitották, hogy csak oly alkotmány és csak azon politikai elvek verhetnek valamely országban gyökeret, melyek a nép traditói, történeti múltja és természetes érzületéből szabadon fejlettek ki, nem pedig olyanok, melyek tán másutt czélhoz vezettek de a fölvett viszonyokra nem alkalmazhatók, vagy csak az elmélet követelményei szerint, képzelt állapotokhoz mérve szerkesztettek, alkotmányok, melyeket az államférfiak mint Payneről mondatik, zsebökben készen hordtak — s azután valamely néppel elfogadtattak vagy épen a népre ráerőszakoltak.

De az Egyesült Államok alkotmánya és igazgatási szervezete mindenkor követendő vagy legalább megközelitendő például fog szolgálhatni oly nemzetnek, mely higgadtságban és közszelleme élénkségében is az éjszak-amerikaihoz hasonlitani igyekszik. Ékesszóló példája maradand az mindig egy nemzetnek, mely *méltó szabadságára, mert önmagát kormányozni tudja,* mely nem szorul állami gyámkodásra, mert önerejében bizva önmaga intézi ügyeit és önmagának felelős, elfogadva ama jelszót: *aide toi et Dieu t'aidera,* — s mely a mellett a szilárd állami rend követelményei ellen véteni sohasem fog, mert alkotmányát féltően őrzi s intézményeiben az államot hódolva tiszteli. Ezek ott a *rend* biztositékai. — „Az államhatalom megvettetése — igy szól egy franczia publicista — csalhatatlan előhirnöke bukásának [2]):“ őszinte tisztelet és ragaszkodás az államhatalom és kormány iránt csak ott várható, hol a nemzet megszokva van az államhatalom és kormányban saját akaratát tisztelni; ott szükségtelenek lesznek s minden más esetben eredményhez nem vezetnek a tiszteletparancsolás, megfélemlités, rendfönntartás erőszakos eszközei.

Igyekezzék a kormány mindenkor megőrizni, s ha nem birná, minden áron megszerezni a nemzet föltétlen bizalmát és szeretetét; igyekezzék meggyökereztetni a népben azon meggyőződést, miszerint az államhatalom müködését mindig és mindenben a nemzet jól felfogott érdeke vezényli. „Szerezd meg a nép szivét — mond Burleigh Erzsébet királynőnek, — s tiéd lesz karja és erszénye is.“ Az állampolgárok pedig ne feledjék soha, *hogy a szabadság mindnyájunk közös, elidegenithetetlen java, s hogy korlátlanul vele az egyes csak társai, csak az összesség kárára élhet;* legum servi simus, ut liberi esse possimus!

Kevéssé müvelt, szellemi és gazdasági életében fejletlen néppel szemben indokolt, sőt szükséges lesz az állam gyámolitó beavatkozása, hogy a haladást istápolja, irányozza s a maradókat tespedésükből felrázza. „Mihelyt azomban — mondja *Stuart Mill* [3]) az emberiség elérte a fejlődés azon fokát, melytől kezdve már rábeszélés és meggyőződés által vezérelhető haladásában, a kényszerités mint eszköz, a közjó tekintetéből nem alkal-

[1]) Idézett müve előszavában.
[2]) *Laurent,* Histoire de Napoléon le grand.
[3]) *J. St. Mill:* On Liberty.

uazható sem közvetlenül, sem mint büntetés a nem engedés esetében, s csak akkor igazolt, ha az mások biztonságának fenntartására szolgál."

Az állam ezen buzditó, irányozó s csak néha kényszeritő beavatkozásának azomban ugy kell megvalósittatnia, hogy hozzásimuljon a társadalom testéhez, érintse minden izét, de el ne nyomjon egy szervet sem, szabad fejlődést engedjen a zsenge erőknek, meg nem feledkezve föladatáról, mely épen az, *hogy magát mielőbb nélkülözhetővé tegye.*

Ezen elv korántsem szoritja meg az állam feladatkörét: a mily mértékben válik nélkülözhetővé positiv beavatkozása, oly mértékben fog a fejlődő erők működése mind több irányban, mind tágabb körben kiterjedni; s ez viszont forrása lesz számtalan igényeknek, melyek a nemzet haladását méltányló állam kormánya iránt támasztatni fognak: hogy uttörőül szolgáljon a kezdet nehézségeiben, elősegitse az elszigetelt erők egyesülését, elháritsa a fejlődés akadályait, tanácsadólag irányt jelöljön, s külfelé helyes politika, belül pedig a szilárd állami rend és a sértetlen egyéni s polgári szabadság fenntartása s megvédése által biztositsa a haladás és kifejlés gyümölcseinek békés, zavartalan élvezhetését.

Orvosi jelentés az eperjesi polg. kórház 1877-ik évi működéséről.

Az eperjesi polg. kórház 1877-ik évi september haváig állott hat kórszobából és 32 beteg befogadására volt berendezve, még pedig 16 férfi és 16 nőbetegre. Valamennyi szobának ajtaja egy tágas, világos és hosszú folyosóra nyilott, mely a már fennjárható mindkét nemü betegek üdülőhelyéül is szolgált.

A kórháznak általam m. é. junius 1-én történt átvételekor abban sok tekintetben oly hiányt tapasztaltam, melynél fogva az intézetnek másképeni — korszerü — berendezése és átalkitása okvetlen szükségesnek mutatkozott. — E célból junius 12-én a városi tanácshoz felterjesztést nyujtottam be — nem lévén tudomásom arról, hogy e tekintetben az alispáni hivatal részéről már is lépések tétettek — mely a következő pontokat foglalta magában: 1) Betegek elkülönitése nem szerint; 2) Több kórszoba berendezése; 3) Ágynemüek, 4) Kórházi ruha beszerzése; 5) Ruhatár felállitása; 6) A kórházi kert átalakitása üdülő betegek részére; 7) Kályhák átalakitása szobákból fülő kályhákká és 8) A kórszobák szellőztetése. — A városi tanács készségesen és haladéktalanul magáévá tévén ezen felterjesztést, egyes e tekintetben tartott tanácskozmányok után a városi polgári kórház átalakittatott és minden szükségesnek mutatkozóval elláttatott.

Van tehát jelenleg 8 kórszobája, (4 férfi- és 4 nőbeteg részére) azok közt egy különbetegek számára berendezett; van továbbá egy orvosi szoba, egyszersmind házi gyógyszertár; egy fürdőszoba két káddal; egy ruhatár és egy kórházi szükségletekre szánt szoba. — A halotti egyuttal bonckamra, mely ennek előtte egyik kórszoba közvetlen szoszédságában volt és szintén a fenntemlitett folyosóra nyilott, a földszintbe helyeztetett át. — Az intézet saját költségén ujonnan beszerzett ágy- és fehérneművel és egyelőre 14 vasból készült nyomszolyával láttatott el. A szobák szellőztetésére egy általam ajánlott és Angolország egyes kórházaiban jónak és olcsónak bebizonyult „Tobin"-féle mód próbaképen egy kórszobában alkalmaztatott.

Ily körülmények közt megfelel tehát a városi kórház céljának, a tudomány mostani állásának és a kor igényeinek s remélhető, hogy a nagyérdemü közönség jövőben sem vonja el tőle becses pártfogását és szem előtt tartván a célt, mely miatt az intézet működik gyámolitani fogja rég bebizonyult jótékonyságával.

A betegforgalom: beteg.

1876-ik évről ápolás alatt maradt	12
1877-ik évben felvétetett	234
Ápoltatott tehát összesen:	246

Azok közül elbocsáttatott:

Gyógyulva	179
Javulva	15
Gyógyulatlanul	7
Meghalt	28
Kik közül haldokolva hozatott	2

A halálozási arány 11·3 százalékot tesz.

1877-ik évi decemb. 31-én ápolásban maradt	17

Illetőségre nézve:

Eperjes városi	75
Sárosmegyei	119
Más megyebeli	52

Vallásra nézve:

Római katholikus	190
Görög	26
Ágostai hitvallásu	24
Izraelita	6

Legtöbb beteg ápoltatott augustus hóban: 27, legkevesebb mártiusban: 12.

Egy betegre átlag véve: 23½ gyógykezelési nap esik, s egy beteg ellátása 10 frt 58 krba került.

Kelt Eperjesen, 1878-ki jánuár 6-án.

Kovács Antal,
orvos-, sebésztudor, szülészmester, Eperjes városi tiszti főorvosa s kórház-igazgatója.

Különfélék.

Hymen. Karácsony másodnapján tartott Mandics Ede ügyvéd ur kézfogót a szeretreméltó és szép lelkü Kéler Anna kisasszonynyal, özvegy Linkesch Hermina urnő házánál, mely ünnepélyes alkalommal az ara korán elhunyt szüleinek helyét Vandrák Emilia urnő, nagynénje, és Csatári Ágost ur, gyámatyja, pótolták. Legyenek hosszasan boldogok!

A korcsolyázó-egylet polgárai a lefolyt héttel igen elégedetlenek valának, nem annyira az időjárással, mint inkább a pálya intézésével, mely majd sepretlen vala, majd későn vagy épen nem nyilt meg, vagy nem bocsáttatott el vizzel, ugy hogy a korcsolya egész héten szegen függött! Hallani, hogy valaki éjjel rábocsátotta a vizet, mely kedden 9° hidegnél sem tudott befagyni. — Nem volna nehéz oly provisiót csinálni, hogy hivatlan ember hozzá ne férhessen.

Haláleset. Zahr Rudolf ur, a kassai kereskedelmi világ egyik jeles tagja, a testület elnöke, a kamra ülnöke, egy kiváló tevékeny és becsületes férfi hunyt el karján támadt és eleintén kicsinylett kelés következtében. A pokolvar magától is támadhat, de legtöbb esetben lépfenében (Milzbrand) elesett marhahus élvezete következtében. — Innen kitetszik, mily nagy fontos a vágószékre került marha egészségi állapotának szoros megvizsgálása.

Az eperjesi ügyvédi kamara f. é. februárhó 16-án, saját helyiségeiben rendkivüli közgyülést tart, melynek napirendjére következő tárgyak vannak kitüzve:

1-ször. Ügyviteli jelentés.

2-szor. Elnök, elnöki helyettes, titkár, pénztárnok, kamarai ügyész, nyolcz választmányi rendes tag és négy póttag megválasztása, — megválasztandó pedig a rózsahegyi királyi törvényszék területén lakó tagok sorából 2 rendes, 1 póttag, a lőcsei kir. törvényszék területén lakó tagok sorából 2 rendes, 2 póttag, s az eperjesi kir. törvényszék területén lakó tagok sorából 4 rendes és egy póttag.

3-szor. Az évi számadás felülvizsgálása.

4-szer. Költségelőirányzat megállapitása és mikénti fedezetének meghatározása.

5-ször. Egyes tagok netaláni inditványai.

A kamara elnöke által e célból szétküldött meghivókban megjegyeztetik, hogy a választás érvényességéhez az ügyvédi rendtartás 23-ik §-a szerint a beadott szavazatoknak legalább egy harmada szükséges, s hogy az idézett szakasz értelmében a helyben lakó kamarai tagok választási jegyeiket személyesen kötelesek beadni, s csak a kamara székhelyén kivül lakó ügyvédeknek engedtetik meg, hogy a választási jegyeiket pecsétjükkel lezárva, s a boritékon névaláirásaikkal ellátva, — a választási határnapig az elnökhöz beküldjék.

Az ujonczozási törvény foganatositása tárgyában a honvédelmi miniszter rendeletet bocsátot ki, melyben felhivja a törvényhatóságokat, hogy a sorozó bizottság utazási és működési tervezetét, mely a miniszternek e tárgyban már korábban kiadott rendelete értelmében lesz szerkesztendő, a f. é. ujoncozás időszakának febr. 15. april 15-ike közti időre történt átváltoztatásához képest, az illető hadkiegészitési kerület és honvédzászlóalj parancsnokságaival egyetértőleg ujabban megállapitván, azt e hó 29-ig okvetlenül terjeszszék föl.

Midőn a vak Milton negyedszer és ismét szerencsétlenül házasodott, Lord Bussingban azzal gondolt neki kedveskedhetni, hogy nejét rózsának nevezte. „Szinéről nem ismerhetem meg" viszonzá a költő, „mert vak vagyok, de töviseiről érzem, hogy igaza van őnnek."

Kinevezés. A közmunka- és közlekedésügyi m. kir. minister Sándor Kálmánt — ösztöndijas mérnökgyakornokká nevezte ki.

Jótékony adományok. Dr. Tóth Miklós püspök ő méltósága az egyházmegyéjében felállitandó árvaleány-nevelőintézet alapja javára ujólag 1000 ftnyi, a pórácsi tűzkárosultak felsegélésére 120 ftnyi a leégett könyi templom ujbóli felépitésére 150 frtnyi s végül az Ercsiben emelendő „Eötvös József"-lak alapja javára 50 ftnyi adományt tett.

Karneval herceg feltámadt ugyan, de feltámadása nálunk, ugy látszik, meglehetős közönynyel fogadtatik. A nőegyletnek lesz álarcos bálja, a helybeli cs. kir. katonai helyőrség tisztikara pedig három rendbeli táncvigalmat rendezend. Formális bálok azonban ezidén sincsenek kilátásban. Legalább ekkoráig nem készülnek ilyenekre.

Hogy lesz meg az örök béke? Egy kedélyes de mind a mellett podagrás uriember amaz inditványt akarja tenni Europa vállalkozó államférfiainak, hogy a fiatalabb generació — hevesebb vérü lévén — küldessék az éjszáki országokba, a vénebbek pedig, kiket a meleg égalj megillet, az ötven év elmultával a déli országokra internáltassanak. Igy a családok tagjai különböző országban lakván, sem a fiak az apák ellen, sem az apák fiaik ellen nem fognak háborut kezdeni, s meg lesz az őrök béke.

Uj zenzmüvek. Táborszky és Parsch budapesti nemzeti zeneműkereskedésében megjelent s minden hazai könyvárusnál megrendelhető: „Három kedvelt népdal." („Baja város szép helyen van..." „Őszszel szál a gólyamadár keletre...") Énekhangra alkalmazta: Huber Sándor. Ára 60 kr.

TÁRCA.

Levelek a paradicsomból.

Arboville Cleonine grófnő szép, fiatal özvegy volt, kit boldogult férje, mig élt, rettenetesen féltett. Minden legártatlanabb dolog: közönyös kacsintás, minden hamarjában irt levél, sőt minden uj öltöny és hajék, melyben a gróf mindannyiszor valami allegorikus jelentőséget vélt felfedezni, szörnyü gyanut ébresztett benne. Sajnálatraméltó nejét ennélfogva olyannyira, mondhatni légmentesen, őrizte, hogy ki sem férhetett hozzá.

A szegény gróf azon időtájt, melyben megismerkedünk vele, valami gyógyithatlan hurutos bántalomban szenvedett, mely már husz éve kinozta.

Élete vége felé a gróf féltékeny természetéből bizonyos fokig kivetközni látszék; az ostromállapottal felhagyott, szóval neje őrizetére nem forditott már annyi gondot, mint előbb. A féltékenység egy uj szenvedélynek engedett tért, mely csakhamar erőt vett rajta. Nap nap mellett, reggeltől estig ott ült jól elzárt s valóságos torlaszokkal elreteszelt szobájában s öreg komornikjának is alig engedte meg e szentély küszöbét átlépni.

Egy szép reggelen, hajnalhasadtakor végre meghalt a gróf s ezt rá nézve jótéteménynek találták, mert a szegény lélek, mely e roncsolt testbe internálva volt, már évek óta szabadulás után vágyódot. Cleonine sokat megbocsátott neki, őszinte, habár önző szerelmeért; meg is siratta; mert ha mindjárt nem is szerette valami nagyon, az öreg reá nézve ugyszólván szokássá vált s ezért türelmesen viselte el gyengéit. Az öreg férj hiányához nehezen tudott hozzászokni, már azért is mivel soha sem ért rá unatkozni; volt elég baja azzal, hogy az öreget megnyugtassa s felviditsa.

De hát nekünk utóvégre is nem lehet az a feladatunk, hogy a számos könycsepet megolvassuk, melyet a szép azurkék szem hullatott. Feljegyezték azok számát ott, hol itélnek elevenek és holtak fölött.

Igy telt el örökös egyhanguságban egy év, a szeretetreméltó grófnő gyászéve.

S láttatok-e már uraim, fiatal özvegyet, ki gyászöltönyét először veti le? Nemde mily kedves látvány! A sötét kelmét nyájas szinek váltják fel s az ábrándos szemü karcsu alakot hirtelen liliom és rózsafellegek veszik körül.

Cleonine grófnő alig veté le gyászát, midőn egy sohajtozó, ábrándos képü fiatal ember közeledett feléje, ki már nehány hónappal ezelőtt, csak ugy látásból, halálosan belészeretett. Verteuil marquis, az első dzidásezred egyik kapitánya volt e fiatal ember. Az ismerkedés nem ütközött nehézségekbe, a marquis azonnal vallomást tett s egy hónapra rá, ők ketten jegyesek voltak.

A boldog pár a hetedik mennyországban képzelte magát. Ekkor egy szép nap benyit a levélhordó s megsemmisité az örömöket, a boldogságot Ugyanis levelet hozott, mely a parad csomból volt. keltezve, s melyért hat sou volt postiabér fejében fizetendő, mely körülmény a theologusok ellenkező véleménye dacára azon feltevésre látszik jogositani, hogy a paradicsom közelebb van mihozzánk, mintsem gondoljuk s hogy — hihetőleg azért — ott sincs ingyenes világ.

A mennyországi levél következőleg szólt:

„Kelt a mennyeknek országában 1875. évi juliushó 1-én Kedves Feleségem! Kezdem észrevenni, hogy erős szándékod van, ujból férjhez menni. Részemről határozottan tiltakozom e szándék ellen. Hiszem, hogy nem fogod tenni. Ellenkező esetben rettegj, mert haragom határt nem ismerend. Férjed, gróf Arboville Hercules, több magas rend vitéze és lovagja."

Az irás tökéletesen a boldogulté volt, az aláirás félreismerhetlenül szintén az ő kezétől eredt; még megszokott helyes- és szépirási sajátosságai sem hiányzottak s felesleg gyanánt ott volt még az „ébredező oriens"-hez cimezett szabad kőmüves páholy — melynek szintén tagja volt — három titkos pontja is.

A grófnőt e levél láttára halálos ijjedelem fogta el; boldogult férje árnyékát ott vélte látni a salon tükrében, a park szökőkutjában, mindenütt, még a kávés csészében is. A marquis-n természetesen csekélyebb mértékben vett a rémület erőt s azonnal kész volt egészen földi eszközökhöz nyulni; felment a rendőrbiztoshoz s feljelentette neki az esetet.

Rendőrség contra paradicsom! Mit tehet az ilyenkor! A rendbiztos épen egy háromszoros gyilkos nyomozásával volt elfoglalva, ami par excellence földi dolog. Azt felelte, hogy elég baja van ezzel is, nem hogy még tulvilági ügyekbe is avatkozzék, mi egyenesen a papok hatáskörébe vágnék. Tessék azokhoz fordulni, inditsák ők meg a boszantó halott elleni nyomozást.

(Vége következik.)

Eperies, den 11. Jänner.

Das geräuschvolle Treiben, welches die jüngst stattgefundenen Beamtenwahlen verursachten, hat der gewohnten Einförmigkeit wieder Platz gemacht. Alles hat sich gelegt und wir befinden uns nach wie vor ruhig und still inmitten des Winters, welcher heuer mit seltener Ausdauer und Strenge seine Rechte behauptet.

Für den Landmann ist dies eben die Zeit der Beschäftigungslosigkeit, in der die Früchte der Arbeit, die aufgespeicherten Vorräthe in vollem Maße in Anspruch genommen werden.

Dies ist — wie ein Provinzialblatt richtig bemerkt — die Zeit, welche von einem großen Theile unseres Landvolkes namentlich dazu verwendet wird, um einer, bei uns leider nur zu sehr eingebürgerten Untugend zu fröhnen, welche in mancher Beziehung den Keim verschiedener Laster in sich birgt und an dem Elend und dem Verkommen unseres Oberlandes die größte Schuld trägt.

Unsere g. Leser, die mit den vorherrschenden Verhältnissen auch nur oberflächlich vertraut sind, wissen wohl, daß wir auf den übermäßigen Genuß von geistigen Getränken hinweisen, auf dieses Uebel, welchem man in unserer unmittelbaren Nachbarschaft, in Galizien, im legislatorischen Wege entgegenzutreten sich veranlaßt fand.

Der Bauer besucht den ganzen Winter hindurch das Wirthshaus und vergeudet nicht nur, was er im Laufe der anderen Jahreszeiten sich erworben, sondern er scheut nicht zurück sein Stammvermögen — inwiefern er ein solches noch besitzt — anzugreifen und sich blindlings in Schulden zu stürzen.

Die Grenzen seines Ausgabe-Präliminare, macht er hierin nicht vom Ueberfluß der Einkünfte abhängig; er beschränkt sie nicht einmal auf das Maß der Brutto-Einkünfte, sondern er trinkt, solange er kann und — solange es der Wirthshäusler für räthlich findet, ihm zu kreditiren.

Man wolle nur in jede beliebige Dorfschenke eintreten um sich durch den Augenschein zu überzeugen, daß hier von einer Uebertreibung der Thatsachen nicht die Rede ist.

Betrachten wir das Innere einer solchen zivilisatorischen Anstalt, — der freundliche Leser möge nicht erschrecken, wir führen ihn diesmal blos in die leere Wirthsstube, da sich darin keine Gesellschaft befindet, welcher Zeitpunkt freilich zu den selteneren gehört — und unser Blick bleibt unwillkürlich auf den verrauchten Balken der Zimmerdecke haften.

Es sind wunderliche Zeichen, der einstigen Keilschrift durchaus nicht unähnlich, mit welchem das Gebälke bedeckt ist.

Diese Zeichen dienen dazu, um den Konsum des Branntweines, oder besser die Schulden der „Stammgäste" anschaulich zu machen.

Jeder Strich, jeder kleine Kreis gibt eine gewisse Quantität des konsumirten Getränkes an und es gibt Dörfer, in denen sich kaum einige Einwohner männlichen und wohl auch weiblichen Geschlechtes vorfinden, die im betreffenden Wirthshause nicht auch ihre eigene Rubrik auf einem der Balken aufzuweisen hätte.

So vergeht ein Jahr um das andere; was kommt darauf an, so denkt der Stammgast, ob nun die Zahl der Striche um eines mehr oder weniger zählt — er trinkt heute und trinkt morgen, der Wirthshäusler zeichnet mit vollster Seelenruhe einen Strich, bisweilen auch mehrere zu den anderen, und wenn dann endlich der Tag der Verrechnung herangebrochen ist, so stellt sich in der Regel eine Rechnung heraus, an welche der betreffende Zecher gar nie gedacht hat.

Auf diese Weise bereitet sich ein großer Theil unseres Landvolkes den Ruin, welcher durch die allgemeinen ungünstigen Zeitverhältnisse beschleunigt, rasch an dasselbe heranteitt und es einer trostlosen Zukunft entgegenführt.

Dies gilt von der finanziellen Seite. Doch damit ist das Maß noch nicht voll; denn mit dem finanziellen Ruin stellt sich auch der moralische ein, dessen Folgen deutlich genug zu Tage treten.

Und doch geschieht beinahe nichts, um diesem unseligen Uebel Einhalt zu thun.

Das Volk zu belehren, wäre wohl das erste Mittel, womit dem Uebel abgeholfen werden könnte. Freilich ist es nicht das einzige und vorläufig — unter den gegenwärtigen Zuständen — auch nicht das zweckdienlichste Mittel.

Denn es gibt manche Dinge, die leichter zu erreichen sind, als einen älteren Bauer durch bloße wörtliche Belehrung von einer eingefleischten Gewohnheit abzubringen.

Es sind nicht so sehr schöne Worte als vielmehr reelle, ins praktische Leben thatsächlich eingreifende Einführungen vonnöthen, welche durch absolute Belehrungen nicht zu ersetzen sind.

Wir behalten uns vor, über diesen, für uns jedenfalls wichtigen Gegenstand mit Nächstem eingehender zu besprechen.

Kleine politische Rundschau.

Bogot, 8. Jänner. Offiziell. Des Nachts vom 6. auf den 7. d. sandte General Karzoff 4 Bataillone und 300 Kosaken ab, um die türkischen Stellungen zu umgehen, welche den Weg vom Trajans-Wall versperrten; nachdem die Logements im Rücken der Türken bei Komar besetzt waren, rückten auch die übrigen Truppen zum Angriff aus und wurde die türkische Redoute, das sogenannte „Nest" genommen und die Fahne des Ingermanland-Regiments auf einer der höchsten Balkanspitzen aufgepflanzt; die fliehenden Türken wurden von Kosaken verfolgt. Unsere Avantgarde wurde auf Teke dirigirt; der Verlust der Russen war gering. Am 7. Jänner schlug Oberst Krassowski 12 türkische Tabors aus der befestigten Stellung bei Dewitschja, Mogila und Mägdegrab heraus, warf dieselben bis Starajaraka; die Türken ließen über 270 Todte am Platze. — Bei der Einnahme Achmedlis gefallene Türken wurden in acht gemeinsamen Gräbern beerdigt. Krassowski machte große Beute in Achmedli; der Verlust der Russen an beide Tagen betrug 2 Offiziere und 187 Mann verwundet, 18 Soldaten todt und 7 verschollen.

Konstantinopel, 9. Jänner. Der Entschluß, betreffend die Waffenstillstands-Verhandlungen, ist bereits gefaßt, nachdem auf ein letztes Telegramm Server's an Musurus, worin diesem aufgetragen wurde, Lord Derby zu ersuchen, mit Rußland die Bedingungen des Waffenstillstandes zu vereinbaren, Derby geantwortet hatte, Rußland werde jedes derartige Verlangen Englands ablehnen; England könne der Pforte nur direkte Verhandlungen mit Rußland anrathen. Die Pourparlers zwischen England und Rußland bezüglich des späteren Arrangements dauern fort.

London, 9. Jänner. Rußland gesteht die Trennung der türkisch-russischen von den europäischen Verhandlungen zu, forderte die Räumung Rustschuk's als Vorbedingung des Waffenstillstandes und verzichtet auf die Räumung anderer Festungen.

Tagesneuigkeiten.

Communales. Die städtische juridische Fachkommission hält heute Nachmittags um 3 Uhr eine Sitzung ab.

Gegenstand der Berathung wird der bei Gelegenheit der letzthin abgehaltenen Repräsentantensitzung eingebrachte und zum Beschluß erhobene Antrag sein, wonach die genannte Kommission betraut wurde, hinsichtlich der Entstehungsweise und des Rechtstitels dessen Aufschluß zu ertheilen, daß es in unserer Stadt priviligirte Häuser gibt, welche als solche mit Brennholzdeputaten belehnt sind.

Einen weiteren Gegenstand der Berathung wird die Frage bilden, ob es nicht thunlich wäre, die im Budget mit 1050 fl. zum Zwecke des hiesigen kön. Gymnasiums präliminirte Summe zu reduziren, und hat die Fachkommission hinsichtlich beider genannten Fragen der Repräsentanz einen motivirten Bericht vorzulegen.

Viktor Emanuel II. ✣ Aus Rom wird unter dem 9. d. M. telegraphirt: König Viktor Emanuel wurde mit den Tröstungen der Religion versehen und ist um 2½ Uhr nachmittags gestorben.

Faschingsnachrichten. Das Offizierscorps der hiesigen k. k. Truppengarnison veranstaltet im Laufe des Fasching drei Tanzunterhaltungen, deren erste am 19-ten d. M. im großen Tanzsaale stattfinden wird.

Todesfall. Im Laufe der Woche verschied der, den Meisten unserer g. Leser wohlbekannte Sparkassa-Diener, N. Grieger, Derselbe hatte in den Jahren 184⁸/₉ als Vormeister im Artillerie-Corps der ungarischen Armee gedient, und in dieser Eigenschaft in zahlreichen Schlachten des Freiheitskrieges mitgekämpft. Friede seiner Asche.

Eine neue Leichenbestattungsanstalt ist vom Tapezierer, Herrn Karl Lintner eingerichtet werden. Näheres im Inseratentheile.

Ein Kaminbrand ist im Laufe dieser Woche zu verzeichnen gewesen. Derselbe wurde rasch unterdrückt und griff schon auch wegen der am Dache befindlichen Schneemasse nicht um sich.

In Aichungs-Angelegenheiten hat der k. ungar. Handelsminister am 12. v. folgende Verordnung erlassen: „Da die geaichten Maße, speziell die aus Blech verfertigten, sowie auch die Gewichte und Waagen durch den Gebrauch abgenützt und verdorben werden und in einem solchen Zustand unter Reparatur kommen und da wegen Ermanglung der früheren Authentizität der auf denselben befindliche Aichstempel als seiner Geltung verlustig zu betrachten ist: so habe ich im Interesse der Authentizität der Maße anzuordnen für nöthig befunden, daß der betreffende Industrielle unter Last der im § 19 des G. A. VIII; 1874 festgesetzten Geldstrafe bei den einer derartigen Reparatur unterzogenen Gegenständen vor Allem den Aichstemgel zu vernichten gehalten sei. Demzufolge werden diese reparirten Gegenstände nur nach neuerdings erfolgter Aichung wieder in Gebrauch zu nehmen sein. Es ist jedoch aufmerksam zu machen, daß die Krämer- und Dezimalgewichte á 20, 10, 5, 2, 1 Dekagramm und 5, 2, 1 Gramm durch die Reparatur meist solche Umgestaltungen erleiden, derentwegen dieselben den Bestimmungen des im Mai 1874 unter Zahl 9334 erlassenen Ministerial-Reglements nicht mehr entsprechen und daher für eine neue Aichung geeignet sind.

Ein Herrenball in Aussicht. Soeben erhalten wir die bestimmte Nachricht, daß bereits Schritte gethan werden, um die Abhaltung eines Herrenballes zu Stande zu bringen.

Derselbe dürfte im Laufe des Monates Februar abgehalten werden und ohne Zweifel nicht minder glänzend ausfallen, als ehemals.

Neue Musikalien. Bei Táborßky und Parsch in Budapest ist erschienen: „Wenn die Schwalben heimwärts ziehn." Walzer, für das Pianoforte komponirt vom Kapellmeister des k. k. 23. L.-J.-R. — Preis 80 kr.

In Bartfeld findet heute das zum Zwecke der dort zu errichtenden freiwill. Feuerwehr abzuhaltende Koncert statt.

Landwirthschaftliches.

Welche Arbeiten hat der Landwirth jetzt zu verrichten?

Die meiste Beschäftigung wird im Hofe sein, da sich jetzt im Feld, Garten und auf der Wiese nicht viel anfangen läßt. Wo der Drusch noch nicht beendet ist, werden wir fleißig dreschen und trachten müssen, daß wir bald fertig werden. Die kältesten Tage werden wir benützen zum Dreschen des Klor- und Leinsamens, da sie sich am besten dazu eignen. Futterbinden, Getreideumschaufeln, Strohbänder machen bildet eine tägliche Arbeit. Es wird gut sein, wenn wir die Kartoffel-, Rüben-, Gemüse- und Obstvorräthe nachsehen und alles Faule und Anbrüchige auslesen. Das angefaulte Gemüse und Obst läßt sich recht gut benützen, wenn man es sofort verbraucht.

Der Dünger ist die Seele der Landwirthschaft und die Vermehrung desselben sollte jedes Landwirthes erste Sorge sein. Deshalb ist es nothwendig, daß der Landwirth dem Dünger eine gute Behandlung im Stalle, aber auch auf der Dungstätte angedeihen lasse. Billig vermehrt und gut erhalten wird der Dünger dadurch, daß derselbe gleich nach dem Ausmisten gleichmäßig auf dem Düngerhaufen ausgebreitet und möglichst festgetreten wird, wozu die Thiere öfters auf die Dungstätte zu lassen sind, endlich immer mit Jauche begossen und schichtenweise mit Erde bedeckt wird. Die erforderliche Erde muß möglichst trocken und darf nicht schollig sein; Moorerde und Torfklein eignet sich ebenfalls für diesen Zweck. Da jetzt mit den Zugthieren andere Arbeiten wenig zu verrichten sind, so sind sie zum Zuführen dieser Erde sehr vortheilhaft zu verwenden. Ebenso ist jetzt die beste Zeit zur Herbeischaffung der künstlichen Düngemittel: Gyps, Kalk, Asche, Guano, Knochenmehl, Kalisalze u. s. w. — Wer heurige Weine im Keller hat, muß dieselben abziehen und das Lager und die Rothweine pressen. — Die Thiere erfordern aufmerksame Pflege. Die Ställe müssen warm gehalten und bei Sonnenschein in der Mittagsstunde etwas gelüftet werden, während die Thiere im Hofe etwas Bewegung machen, damit gesunde Luft, welche für die Thiere ebenso nothwendig wie für den Menschen ist, in dieselben komme. Kalte Tränke ist jetzt zu vermeiden, wie auch das häufige Ausmisten. Sollte sich in den Ställen ein stechender Geruch entwickeln, so ist derselbe zu vertreiben durch das Streuen von etwas Gyps unter das Vieh. Das Zugvieh wird zum Ausführen von Dünger, Compost, Schlamm, Mergel auf Felder und Wiesen, zur Zufuhr von Holz. Baumaterialien 2c. benützt. Falsch ist es, die nun weniger arbeitenden Thiere hungern zu lassen, in dem Glauben, daß dadurch etwas erspart wird. Die Fütterung kann zwar geringer sein als während der strengen Arbeitszeit, nie aber darf sie so gering sein, daß die Thiere abmagern; sie so zu füttern, daß sie immer bei Leibe bleiben, ist am vortheilhaftesten. — Von Obstbäumen sind jetzt Reiser zu schneiden und an einem schattigen, freien Orte 3—4 Ctw. tief in Erde eingeschlagen aufzubewahren, nicht aber in einem Keller oder Gewölbe, wo sie verdumpfen oder wachsen. Zu Nahrung bedürftigen Bäumen wird verrotteter Dünger oder Jauche geführt, ältere Bäume werden von Moos und Borke befreit, damit die darunter verborgenen Insecten vom Froste vernichtet werden.

Für Bienen ist jetzt Ruhe und Schutz vor Kälte Hauptsache. Gut ist es, wenn zeitweise nachgesehen wird, ob keine Mäuse in die Bienenstöcke eingedrungen sind. Ist Sonnenschein, so müssen die Stöcke bedeckt werden, damit die Bienen nicht fliegen. „Der Oekonom."

Fruchtpreise vom 11. Jänner 1878.

Roggen	per 100	Kilogr.	. . . . .	fl.	7.—	7.10
Weizen	„ 100	„	. . . . .	„	9.—	10.—
Gerste	„ 100	„	. . . . .	„	6.50	7.50
Hafer	„ 100	„	. . . . .	„	4.25	5.—
Mais	„ 100	„	. . . . .	„	—.—	—.—
Erbsen	„ 100	„	. . . . .	„	7.—	8.50
Linsen	„ 100	„	. . . . .	„	7.—	11.—
Fisolen	„ 100	„	. . . . .	„	9.50	10.—
Erdäpfel	„ 100	„	. . . . .	„	2.25	2.50

Felelős szerkesztő: *Kyss Géza.*
Kiadó-tulajdonos: Az *Eperjesi Bankegylet.*

45. k. i. sz. 11

Hirdetmény.

Sz. kir. Eperjes város tanácsa részéről közhirré tétetik, hogy az 1878tik évre vonatkozó közmunka összeirási lajstromok elkészülvén a városi számvevőnel megtekinthetők. Továbbá értesittetik a város közönsége, hogy valamint a közmunka-összeirás elleni felszólamlások, ugy a netán szándékolt megváltás bejelentése és a közmunka alóli felmentés iránti kérvények Sárosmegye közigazgatási bizottságához intézve folyó 1878. évi január 24-ig a város tanácsához beadandók, minthogy későbben benyujtott ebbeli beadványok érdemlegesen figyelembe vétetni nem fognak.

Eperjesen, 1878. január 7-én.

Kyss Géza,
jegyző.

122. k. l. 10

Felhivás

az általános jövedelmi pótadóra vonatkozó bevallások iránt.

A városi közönség ezennel értesittetik, hogy az 1875-ik évi XXIX. t. c. által behozott általános pótadó kivetése az adózó felek bevallásai alapján legközelebb elő fog vétetni.

Ennek folytán városunk mindazon lakói, kik ezen adó alá esnek, felhivatnak, hogy bevallásaikat folyó évi januárhó végeig a vàrosi adószedőpénztárnál annál is inkább adják át, mert különben csak saját mulasztásuknak fogják tulajdonithatni, ha a törvény 4. §-ban engedélyezett levonások a kivetésnél figyelmen kivül maradnak. — A vallomások kitöltésére szolgáló ürlapok a jelentkező feleknek a városi adószedőpénzlári hivatalnál dijmentesen kiszolgáltatnak.

Eperjes, 1878. évi jánuárhó 8-án.

Fuhrmann Andor,
polgármester.

Am 21. Jänner um 10 Uhr Vormittags wird in Eperies in der Wohnung des Gefertigten **das Schankregale in Szinye** mittelst **Licitation** auf drei Jahre **vom 1. April 1878** an, an den Meistbietenden verpachtet.

Pachtlustige werden ersucht, am obgenannten Tage, mit 200 fl. Vadium versehen, sich einzufinden.

Eperies, 7. Jänner 1878.

6 **Szinyey László.**

„HEIRATHS-ANTRAG."

Ein junger Mann, 25 Jahre alt, ausgelernter Kaufmann, röm. kathol., wünscht entweder ein Mädchen, oder eine junge Wittfrau ohne Kinder, mit etwas Vermögen, zu verehelichen. — Offerten werden ersucht unter Atresse (N. N. E. poste restante in Eperies) zu übersenden.

7

6167 Tk. sz. 5 1—3

Árverési hirdetmény.

Az eperjesi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, miszerint Zabala Antal és Rosalia felpereseknek, — Bartos Hermin és kiskoru Szolga Berta alperesek ellen 300 frtot tevő végrehajtási ügyben az Eperjes szab. kir. város 605. számu tjkönyvben alperesek nevén álló és 4226 frtra becsült két ház az **1878. évi februar hó 11-ik** napján délelőtt 9 órakor mint első-, és az **1878. marcius hó 18-ik** napján délelőtt 9 órakor, mint második határidőben Eperjesen Dobay Sándor kir. közjegyzőnek hivatalos helyiségeiben megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek mellett fog eladatni:

1. Kikiáltási ár a fentebbi becsár, melyen alul az árverésre kitüzött ingatlan az első árveréskor nem fog eladatni.

2. A venni kivánók 10% bánatpénzt tartoznak letenni.

3. A vételár felét két hó, másik felét három hó mulva az árverés napjától számitva 6% kamattal együtt köteles a vevő lefizetni, — a bánatpénz az utolsó részletbe számittatik be.

4. Vevő a megvett birtoknak használatába azonnal belép, — az átiratás azonban csakis az egész vételár kifizetése után eszközölhető.

5. Az árverési feltételek meg nem tartása esetén a prdts. 459. §-ban foglalt jogkövetkezmények sulya a vevőt terhelendi, — végül:

6. A vevő köteles a megvett épületeket tüzkár ellen biztositani, ugy az átruházási valamint közterheket is, ez utóbbit a vétel napjától viselni.

Egyidejüleg felhivatnak mindazon jelzálogos kötelezők, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogot vélnek érvényesiteni: hogy e részbeni keresetüket jelen hirdetménynek a hivatalos lapbani 3-szori közzététele napjától 5 nap alátt habár külön értesitést nem is vettek, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, — különben azok a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Hasonlóan felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen kir. törvényszék területén laknak: hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésők iránt helyben megbizottat rendeljenek és annak nevet és lakását az eladásig jelentsék be, minthogy ellen esetben részökre hivatalból fog gondnok kirendeltetni.

Kelt az eperjesi kir. törvényszák mint telekkönyvi hatóság 1877. évi decemberhó 20-án tartott üléséből.

Péchy, elnök. **Krivácsy,** jegyző.

Ein Lehrling

findet sofort Aufnahme

in der Eisen- und Spezerei-Handlung

des

9 **Ludwig Kozma** 1—2

in Eperies.

Zu verpachten.

Das zur Komloskereszteser Gemeinde gehörige **„Podhrabina"** genannte Gut, sammt allen Gebäuden, Aeckern, Wiesen und Hutweiden, ist stündlich zu verpachten.

Näheres beim Eigenthümer Herrn **Gabriel v. Körtvélyessy** in **Cselfalu** (l. Post: Kapi) zu erfahren. 234 4—4

Möbel- und Särge-Niederlage des **Karl Lintner** in Eperies, Hauptgasse Nr. 124 im Hause des Herrn Michael v. Beör vis-à-vis der evangelischen Kirche.

Der Gefertigte empfiehlt dem hochgeehrten P. T. Publikum von Eperies und Umgebung sein gut sortirtes Lager der verschiedensten und modernsten Möbel- und Möbelstoffe.

Gleichzeitig empfiehlt er seine neuestens eingerichtete

Leichenbestattungs-Anstalt

der Gunst und dem Wohlwollen der P. T Bewohner von Eperies und Umgebung. Die Leichenbegängnisse hat der ergebenst Gefertigte in sechs Klassen eingetheilt, wodurch er in der Lage ist, den verschiedensten Ansprüchen mit größter Pünktlichkeit und möglichst billigen Preisen Genüge zu leisten. Der neu angeschaffte große Gala-Leichenwagen kann nicht nur den Anforderungen der katholischen und evangelischen Confession entsprechend mit zweierlei Dekorationen, aber auch dem Alter des Verstorbenen gemäß in schwarzer oder blauer Farbe aufgeputzt werden. — Für die Fackelträger stehen elegante ungarische Anzüge zur Verfügung. — Außer diesen Gegenständen besitzt der ergebenst Gefertigte ein großes gewähltes Lager der verschiedensten Leichenbestattungs- und Trauerartikel.

Es empfiehlt sich der Gunst und dem Wohlwollen des hochgeehrten P. T. Pubikums **Karl Lintner,**

8 1—4 Tapezierer.

Ich mache hiemit dem p. t. Publikum bekannt, daß ich die in der **Rosengasse** im **Kovács**'schem Hause — früher **Materny**'sche

Wagner-Werkstätte

vom 1. Jänner l. J. eingerichtet habe und unter meiner persönlichen Leitung fortführen werde. Daselbst werden alle **Wagner-Arbeiten** auf das Beste und Solideste neu ausgeführt, alle **Reparaturen** angenommen und **billigst berechnet.** Auch halte ich — wie bisher — stets großen Vorrath von **Schlitten, Druckfeder-, ungarischen, polnischen,** sowie **Kinderwägen,** welche nach der neuesten Façon verfertigt, dauerhaft und billig zu haben sind. Achtungsvoll

Mich. Roskovits.

4 2—2 Sattler und Lackirer.

Zu vermiethen.

In der Ungargasse, Nro. 245 ist der obere Stock, bestehend aus 9 Zimmern, Küche, Keller, Boden, Holzlage, Pferde-Stall, Wagen-Remise vom

1. April l. Jahres

zu vermiethen.

Näheres zu erfragen beim Hauseigenthümer

Jakob Rosenhain.

1 2—4

Lokal-Veränderung.

Marcus Neumann

Schuhmacher in Eperies,

erlaubt sich hiemit dem geehrten P. T. Publicum zur gefälligen Kenntniß zu bringen, daß er sein Geschäfts-Lokal vom **1. Jänner 1878.** vis-à-vis dem jetzigen Lokale, im **Collegium-Gebäude verlegt hat.**

238 3—3

Der im Dukafalvaer Terrain liegende Buchenwald, in der Ausdehnung von 50 Joch, ist klafterweise oder per Pausch stündlich zu verkaufen.

Näheres beim Eigenthümer Herrn **Gabriel v. Körtvélyessy** zu erfahren. 235 4—4

Zur Abwehr!

Der in meiner Cementfabrik in Mogyoróska bedienstet gewesene **Anton Tarnawski,** dem wegen Trunksucht und Rohheit eine polizeiliche Entfernung gerichtlich angedroht werden mußte, müht sich seit einem Jahre ab von mir **Geld zu erpressen,** welches ich ihm nicht schulde. Zu dessen Erzwingung bediente er sich zuerst an mich adressirter convertirter Drohbriefe, später offener Correspondenzkarten, und versendet jetzt, nachdem ich mich durch obige Schreckmittel nicht einschüchtern ließ, aus einem für mich unerreichbarem Versteck in Böhmen, **lithographirte Schmähbriefe,** um mich wenigstens zu chikaniren und nebenbei mein persönliches Ansehen und den Credit meiner Fabrik herabzusetzen.

Obschon mein bis ins hohe Alter bewahrter ehrenhafter Charakter — das Einzige dessen ich mich rühmen darf — und meine Vermögensumstände hinlänglich dafür bürgen, daß die unverschämt lügenhaften Ausfälle dieses Pamphletes (welches ich auf persönliches Ansuchen, jedem biedern Manne mitzutheilen bereit bin) bei Niemanden der mich kennet verfangen: kann ich doch nicht umhin diesen beispiellos boshaften Menschen — der beim Grafen Tuszkiewitz in Galizien eine ähnliche Abfertigung erhielt — dessen **Rachegelobniß** zu meinen Händen ist, für einen **ehrlosen Verläumder** zu erklären, den ich mehr verachte, als daß ich mich erniedrigen sollte mich mit ihm weiter abzugeben. „Hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo: vinco seu vincor, semper ego maculor."

12 **Josef Benczúr.**

Nyomatott az „Eperjesi Bankegylet" gyorssajtóján Eperjesen.